

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 8398/17

וערעור שכנגד

לפני:

כבוד השופט י' עמית
כבוד השופטת י' וילנר
כבוד השופט א' שטיין

המערערים
והמשיבים שכנגד:

1. תאופילוס ג'אנופולוס, פטריארך הכנסייה היוונית אורתודוקסית של ירושלים
2. הפטריארכיה היוונית אורתודוקסית של ירושלים

נ ג ד

המשיבים
והמערערים שכנגד:

1. Berisford Investments Limited
2. Richards marketing cororation
3. Gallow Global Limited

משיב פורמלי:

4. אירינאוס סקופליטיס, לשעבר פטריארך הכנסייה היוונית אורתודוקסית בירושלים

ערעור וערעור שכנגד על פסק דינו של בית המשפט המחוזי ירושלים בת"א 2035-08-00 שניתן ביום 30.7.2017 על ידי כבוד השופטת ג' כנפי-שטייניץ

תאריך הישיבה:

כ"ט באייר התשע"ט (03.06.2019)

בשם המערערים
והמשיבים שכנגד:

עו"ד יהושע קרמר, עו"ד אביב ברנט,
עו"ד אליעד כהן ועו"ד אלירן בבאי

בשם המשיבה 1
והמערערת שכנגד:

עו"ד זאב שרף, עו"ד שרון הל-גלעד,
עו"ד תומר ויזל ועו"ד שון טובי

בשם המשיבה 2
והמערערת שכנגד:

עו"ד נויה גבע

בשם המשיבה 3
והמערערת שכנגד:

עו"ד דוד סגל ועו"ד שרון הל-גלעד

פסק-דין

השופט י' עמית:

1. ערעור וערעור שכנגד על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' סגנית הנשיא ג' כנפי-שטייניץ) בת"א (מחוזי י-ם) 2035/08 מיום 30.7.2017, בגדרו הוצהר כי המשיבות 1-3 והמערערות בערעור שכנגד (להלן יחד: החברות) הן בעלות זכויות החכירה בשלושה נכסים של הפטריארכיה היוונית אורתודוקסית של ירושלים.

2. ענייננו בשלושה נכסי מקרקעין בעיר העתיקה בירושלים אשר מצויים בבעלותה של הפטריארכיה היוונית אורתודוכסית של ירושלים, היא המערערת והמשיכה בערעור שכנגד (להלן: הפטריארכיה היוונית או הפטריארכיה): (1) "מלון פטרה" – נכס המצוי בשער יפו, הכולל מבנה בעל ארבע קומות ומבנה נוסף הצמוד לו (להלן: מלון פטרה); (2) "מלון ניו אימפריאל" – נכס המצוי אף הוא בשער יפו, הכולל מבנה דו-קומתי ובו, בין היתר, חנויות (להלן: מלון אימפריאל); (3) נכס המצוי ברחוב מועזמיה שבעיר העתיקה, הכולל קרקע ומבנה שעליה (להלן: בית מועזמיה; להלן יחד: הנכסים).

3. לאחר שעמותת "עטרת כהנים" (להלן גם: העמותה) איתרה את שלושת הנכסים האמורים, ניהלה העמותה משא ומתן לרכישת הזכויות בהם באמצעות שלוש החברות המשיבות לערעור שלפנינו.

בנקודה זו, אציג לקורא את דמויות המפתח בפרשה. על המשא ומתן לרכישת נכסי הפטריארכיה הופקדו יו"ר העמותה מר מתי דן (להלן: דן), וכן עו"ד איתן גבע, בא כוח העמותה ומיופה כוחן של החברות (להלן: עו"ד גבע). בהליך הרכישה השתתף גם מר ברק וינברג, עובד עמותת-בת של עמותת "עטרת כהנים" (להלן: וינברג). מצד הפטריארכיה, עמד אירינאוס סקופוליטיס, מי שכינה במועדי העסקאות כפטריארך הכנסייה היוונית אורתודוכסית בירושלים (להלן: אירינאוס). נספר לקורא כי אירינאוס הוכר על ידי ממשלת ישראל כפטריארך ביום 31.3.2004, לאחר שבג"ץ דן בעתירות כנגד ההכרה בו ודחה אותן (בג"ץ 963/04, 967/04 לויפר נ' ממשלת ישראל, פ"ד נח(3) 326 (2004) (להלן: עניין לויפר). אירינאוס נתן ייפוי כוח כללי לפעול בשמו לניקולאס פפדימס, מנהל מחלקת הכספים של הפטריארכיה היוונית באותה עת (להלן: פפדימס).

4. במהלך החודשים אוגוסט עד אוקטובר שנת 2004 נחתמו על-ידי עו"ד גבע בשם החברות מצד אחד, ועל-ידי פפדימס בשם הפטריארכיה מצד שני, שלושה הסכמים לרכישת זכויות החכירה בנכסים לתקופה של 99 שנים עם אופציה להארכה לתקופה נוספת של 99 שנים כדלקמן: על-פי ההסכם מיום 16.8.2004 זכויות החכירה במלון אימפריאל יועברו לידי המשיבה 2 בתמורה לסכום של 1,250,000 דולר; על-פי ההסכם מיום 23.8.2004 זכויות החכירה במלון פטרה יועברו לידי המשיבה 1 בתמורה לסכום של 500,000 דולר; על-פי ההסכם מיום 19.10.2004 זכויות החכירה בבית מועזמיה יועברו לידי המשיבה 3 בתמורה לסכום של 55,000 דולר (להלן יחד: ההסכמים או

עסקאות הרכישה). עוד יצוין כי במועדי כריתת ההסכמים, הפטריארכיה היוונית לא החזיקה בפועל בשלושת הנכסים שבבעלותה, כי אם צדדים שלישיים הטוענים לזכויות דיירות מוגנת בנכסים.

5. בעקבות פרסומן של כתבות בעיתון "מעריב" במהלך החודשים מרץ-אפריל 2005 על אודות מכירת הנכסים הנ"ל על ידי הפטריארכיה היוונית, התעוררה סערה בפטריארכיה אשר הובילה לכך שביום 6.5.2005 החליט הסינוד הקדוש, הגוף העליון של הפטריארכיה היוונית, להדיח מתפקידו את אירינאוס. בהמשך לכך, ביום 22.8.2005 נבחר תאופילוס ג'אנופולוס, הוא המערער והמשיב בערעור שכנגד (להלן: תאופילוס), לכהן כפטריארך היווני האורתודוכסי של ירושלים תחת הפטריארך המודח, וביום 24.12.2007 הוענק למינויו כתב הכרה מטעם ממשלת ישראל.

שאלת תוקפן של שלוש עסקאות הרכישה האמורות היא שעמדה לדיון לפני בית המשפט המחוזי בהליך דנן.

ההליך בבית המשפט המחוזי

6. בתחילת שנת 2008 הגישו שלוש החברות לבית המשפט המחוזי כתב תביעה נגד הפטריארכיה היוונית ותאופילוס, וכן נגד 22 נתבעים נוספים אשר לגביהם נטען כי הם מחזיקים בשלושת הנכסים שלא כדין ומשכך יש להורות על פינויים ולחייבם בתשלום דמי שימוש לפטריארכיה היוונית. לאחר הסכמות שנתקבלו במהלך הדיונים הרבים, שהתקיימו במשך מספר שנים, הוסכם על מחיקת הנתבעים הנוספים. לטענת החברות, זכויות החכירה בשלושת הנכסים נרכשו כדין, ומשכך עתרו למתן סעד הצהרתי כי בהתאם להסכמים זכויות החכירה בשלושת הנכסים מצויות בידיהן, וכן עתרו למתן צו האוסר לבצע כל שינוי בנכסים – פיזי, משפטי או תכנוני (התביעה כפי שתוחמה בכתב התביעה המתוקן מיום 8.1.2015 תיקרא להלן: התביעה).

7. הפטריארכיה היוונית טענה מצדה כי שלוש העסקאות נגועות בשוחד ובשחיתות, ומשכך בטלות או ניתנות לביטול לפי סעיף 30 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973.

בנקודה זו אציין כי במכתב הודעת ביטול שנשלח על ידי בא כוחה ביום 18.6.2007 עוד קודם להגשת התביעה, ובמסגרת כתב ההגנה שהוגש על ידי הפטריארכיה, העלתה הפטריארכיה שורה ארוכה של טענות כנגד תקפותן של העסקאות,

כגון פגמים בייפוי הכוח שניתן על ידי אירינאוס לפפדימס; אי תשלום התמורה; טענה לפיה פפדימס לא חתם על ההסכמים או לא היה מוסמך לחתום על העסקאות, טענה כי התמורה שנקבעה בהסכם נופלת משווי השוק ועוד. הטענה המרכזית שהועלתה על ידי הפטריארכיה בכתב ההגנה הייתה כי ההסכמים נחתמו בהיעדר סמכות באשר תקפותן של העסקאות כפופה לאישור של הסינוד הקדוש.

ברם, בסוף שנת 2014 שינתה הפטריארכיה חזית, במובן זה שהעלתה על ראש שמחתה את טענת השוחד והשחיתות שנלוו לעסקאות, ובהקשר זה העלתה טענות בנוגע לשחיתותם האישית של אירינאוס ופפדימס. נטען כי הובטח לאירינאוס כי אם יסכים לביצוע העסקאות תפעל "עטרת כהנים" מאחורי הקלעים לכך שממשלת ישראל תכיר בו כפטריארך. אשר לפפדימס, נטען כי הלה היה מעורב בתקופת עבודתו בפטריארכיה היוונית בשורה של מעשי שחיתות ושליחת יד בכספים, אשר חלקם בוצעו תחת חסותו של אירינאוס, וכי גם לאחר סיום עבודתו בפטריארכיה הסתבך בפרשיות פליליות שונות.

הפטריארכיה מיקדה חיציה בטענה כי שלוש עסקאות הרכישה נכרתו על רקע הבטחה של דן לפפדימס לפיה יקבל האחרון תשלום בסך של מיליון דולר "מתחת לשולחן" אם יביא לכריתתן. בפועל שולמו לפפדימס 35,000 דולר מתוך סכום זה, תוך שהובטח לו כי היתרה תשולם לו עם סיום ההליכים המשפטיים נגד הפטריארכיה. טענה זו מתבססת על טיוטות גרסתו של פפדימס להשתלשלות האירועים (להלן: טיוטות פפדימס) ועל קטע מהקלטת שיחה שנערכה בינו לבין דן (להלן: ההקלטה). חומרים אלה, העביר פפדימס לידי הפטריארכיה היוונית, כנטען על-ידה, במהלך שנת 2010, עת שהה הלה בישראל. זאת, במסגרת משא ומתן שהתנהל בעקבות הצעתו של פפדימס להגיע להסדר עם הפטריארכיה, ולפיו פפדימס יספק ראיות שיסייעו לפטריארכיה היוונית בתביעה בתמורה לויתורה על הטענות כנגדו. מטעמו של פפדימס ניהל את המו"מ עו"ד ארבבל ומטעם הפטריארכיה עוה"ד בלום ומאירוביץ.

כאינדיקציה לכך שמדובר בעסקאות מפוקפקות, נטען כי כבר במעמד החתימה על כל אחד מן ההסכמים מסר פפדימס לידי החברות ייפוי כוח בלתי-חוזרים מטעם הפטריארכיה, עוד בטרם שולם מלוא התמורה בעבור הנכסים. זאת, בניגוד לנוהג המקובל בעסקאות נדל"ן, מה שגם עשוי ללמד על קיומו של רכיב תמורה נסתר.

הפטריארכיה הצביעה על נסיבות נוספות המעידות על חוסר תום לב ועל שחיתות ביסוד לעסקאות הרכש, ובין היתר: העובדה שהפטריארכיה היוונית לא הייתה מיוצגת בעסקאות כה חשובות על-ידי עורך דין מטעמה; אי-התאמה של אחד מסוגי

הקבלות שהנפיק פפדימס כנגד תשלומי התמורה; פנקס קבלות שהיה, כנטען בהתבסס על עדותו של עו"ד גבע, חתום "בלנקו" מראש; והיות התמורה הנקובה בהסכמים נמוכה משמעותית, כנטען, ביחס לשווי השוק של הנכסים. בנקודה זו אקדים ואומר כי בית המשפט בחן את חוות דעת השמאים מטעם הצדדים ומצא כי לא ניתן להגיע למסקנה כי התמורה שנקבעה בהסכמים נמוכה משווי השוק. בערעור שלפנינו זנחה הפטריארכיה את הטענה כי הנכסים נמכרו מתחת לשווי השוק, וטענתה היא כי לא יעלה על הדעת שהפטריארכיה הייתה מסכימה כלל למכור נכסים כה ייחודיים בעיר העתיקה, נכסים שלא ניתן אפילו להעריך את שוויים.

פסק דינו של בית המשפט קמא

8. בפסק דינו קיבל בית המשפט המחוזי את התביעה והצהיר על החברות כבעלות זכויות החכירה בנכסים. בשורה התחתונה נקבע כי הפטריארכיה היוונית לא עמדה ברמת ההוכחה הנדרשת לביסוס טענתה בדבר השוחד והשחיתות שעמדו ביסוד ההסכמים ומצדיקים את ביטולם, ומשכך עסקאות הרכישה הן בנות-תוקף.

9. בית המשפט המחוזי עמד על כך שהפטריארכיה היוונית אינה מתנערת מכל העסקאות והפעולות שבוצעו על-ידי אירינאוס ופפדימס, אלא רק משלושת ההסכמים שבהם באו עם עמותת "עטרת כהנים", ועל כן יש למקד את הדיון בטענות המופנות כלפי תוקפם המשפטי של עסקאות אלו. נקבע כי לגבי אירינאוס לא הובאו ראיות כלשהן המצביעות על שחיתות אישית, וכי חלק נכבד מהטענות בעניין שחיתותו האישית של פפדימס התבססו על עדויות שמיעה ועל פרסומים תקשורתיים.

10. אשר לטענות בדבר הבטחת השוחד לפפדימס, נקבע כי הפטריארכיה לא הניחה תשתית עובדתית וראייתית מספקת להוכחת טענתה. בהקשר זה מנה בית המשפט המחוזי את הטעמים הבאים: פפדימס ואירינאוס לא זומנו לעדות מטעם הפטריארכיה היוונית, מה שנזקק לחובת הפטריארכיה אשר נטל ההוכחה רובץ לפתחה. הארכיבישוף אריסטרכוס, העד המרכזי שהובא מטעם הפטריארכיה היוונית, לא היה יכול להעיד על הבטחת השוחד מידיעה אישית, מאחר שכלל לא היה מעורב במגעים בין פפדימס לפטריארכיה היוונית. עו"ד מאירוביץ, שעבדה במשרד בא-כוח הפטריארכיה והובאה כעדה מטעמה, אמנם הייתה יכולה להעיד מידיעה אישית על עצם קיום מגעים עם פפדימס, אך לא על תוכנם.

נקבע כי טיוטות פפדימס, כמו גם ההקלטה שהעביר לפטריארכיה כ"דגימה" קצרה לחומר שנמצא ברשותו, אינן מהוות ראיות קבילות, שכן הן בגדר עדויות מפי השמועה אשר מתיימרות להוכיח את אמיתות תוכנן הבלתי ברור. לכך יש להוסיף את היות ההקלטה ערוכה, חסרת התחלה וסוף, מתומללת באופן חלקי ומבלי שידועה זהותו של המקליט. בית המשפט קמא ציין כי על אף שוינברג זיהה את קולות הדוברים, אין די בכך כדי להפוך את ההקלטה לראיה קבילה שעה שלא הובאו לעדות מקליט השיחה או מי שנכח בה ויכול לאשר את תוכנה.

11. בנוגע לטענה בדבר עיתוי מתן ייפוי הכוח של פפדימס לידי החברות הרוכשות, נקבע כי אף שהפרקטיקה הנוהגת בעסקאות נדל"ן היא, שאלו ניתנים לרוכש אך לאחר תשלום מלוא התמורה מצדו, הרי שאין בעיתוי המוקדם כשלעצמו כדי לבסס את הטענה המרכזית לפיה מדובר בעסקאות רכש שנכרתו אגב שוחד. זאת ועוד, בית המשפט המחוזי ציין בפסק דינו כי מחומרי הראיות עולה כי אף בעסקאות נוספות, שבהן לא נטען לנסיבות מיוחדות או לרכיב תמורה נסתר, נהגה הפטריארכיה היוונית באופן דומה ומסרה לידי הרוכש ייפוי כוח עוד בטרם שולמה מלוא התמורה.

12. אשר לנסיבות הנוספות המעידות, כנטען, על כך שביסוד לעסקאות הרכישה עמדו שחיתות וחוסר תום לב, קבע בית המשפט המחוזי כדלקמן: ראשית, נקבע כי לנוכח הקשיים שעלו מחוות דעת שמאי המקרקעין שהוגשו מטעם הפטריארכיה, לא ניתן להגיע למסקנה לפיה התמורה שנקבעה בהסכמים נמוכה באופן מהותי משווי השוק של הנכסים בעת רכישתם; שנית, לעניין סוגיית הייצוג בעת כריתת ההסכמים, נקבע כי מלבד אירינאוס ופפדימס היו מעורבים בעסקאות הרכש מאחורי הקלעים גם עורכי דינו של אירינאוס, וזאת בשים לב לרגישותן של העסקאות שהמגעים לכריתתן היו ידועים אך למעגל מצומצם ביותר; שלישית, לגבי הקבלות שהנפיק פפדימס, קבע בית המשפט המחוזי כי אין בהן כדי ללמד על כך שמדובר בעסקאות שוחד, ובפרט שאינן מהוות תשתית עובדתית לטענת הפטריארכיה היוונית לפיה פפדימס נטל לכיסו כספים מתוך התמורה שהתקבלה כנגד מכירתם של הנכסים.

בית המשפט המחוזי נעתר אפוא לסעד ההצהרתי שנתבקש על ידי החברות, ועל פסק דינו נסובים הערעורים שלפנינו.

13. הפטריארכיה היוונית שבה בעיקרו של דבר על טענותיה לפני בית המשפט המחוזי, כאשר עיקר טענותיה שבערעור מופנה כנגד האופן שבו בחן בית המשפט המחוזי את מכלול הראיות שהובאו בפניו. נטען, כי לפנינו מעין סרט הוליוודי, שבמרכזו תככים, שוחד ועסקאות מפוקפקות כאשר מאחורי הקלעים ניצבת "עטרת כהנים" אשר קשרה קשר עם אירינאוס ופפדימס על מנת להעביר את הנכסים מהפטריארכיה לשליטת "עטרת כהנים". נטען כי שגה בית המשפט המחוזי בכך שלא בחן את התמונה הכוללת העולה מצבר הראיות, חלף הסתפקותו בניתוח של כל ראיה לבדה ובמנותק מיתר הראיות שהובאו בפניו. לטענת הפטריארכיה, הראיות שהובאו מטעמה מצטרפות יחד למארג ראייתי מוצק המצביע על כך שעסקאות הרכישה מושא הערעור נכרתו אגב שוחד. נטען כי הכרעתו של בית המשפט המחוזי מבוססת על "שיקולים שבהגיון" בניתוח הראיות, ומשכך, אין לערכאה הדיונית כל יתרון על-פני ערכאת הערעור בענייננו. בהקשר זה, חזרה הפטריארכיה על טענותיה בבית המשפט קמא, והעלתה, בין היתר, את הטענות הבאות:

(-) השתלשלות העניינים כפי שעולה מטיוטות פפדימס משתלבת היטב עם יתר הראיות להבטחת השוחד שניתנה לו על-ידי דן;

(-) שגה בית המשפט המחוזי בקביעתו כי ההקלטה אינה מהווה ראיה קבילה, שכן יש בעדותו של וינברג, אשר זיהה את קולות הדוברים בה, כדי לאשר את אמיתות תוכנה, ודי בעדותו כדי להבהיר את הקשרה של ההקלטה. כל זאת, בשים לב למגמה הרווחת כיום בפסיקה בגדרה מועבר מרכז הכובד ממישור הקבילות והפסלות אל מישור המשקל של הראיות ומהימנותן;

(-) הימנעותן של החברות מלהביא לעדות את דן – עד מרכזי ורלוונטי אשר בשליטתן – צריכה להיזקף לחובתן;

(-) נטען כי אין לזקוף לחובת הפטריארכיה את אי העדתם של פפדימס ואירינאוס, באשר השניים אינם נמצאים בשליטתה ואף מוטים נגדה, מה עוד שלמעלה מעשור ששורר נתק מוחלט בין פפדימס ואירינאוס לבין הפטריארכיה. עוד נטען כי משהצביעה הפטריארכיה היוונית על "אותות מרמה" רבים בנוגע לעסקאות הרכש, הרי שהנטל להביא את פפדימס ואירינאוס לעדות הועבר אל החברות;

(-) נטען כי הובאה שורה של ראיות המצביעות על שחיתות אישית של אירינאוס ופפדימס. כך, לדוגמה, צוינה מעורבותו של אירינאוס בפרשת A.G.P., שבה מסר את הזכות לשינוי ייעוד במקרקעין בשטח גדול בשכונת תלפיות בתמורה לנתח של 18% משווי זכויות הבנייה לאחר שינוי הייעוד.

עוד נטען כי פפדימס נכנס ויצא מישראל בדרכון מזויף, אך למרות זאת קיבל אשרת שהייה, מה שמוכיח את עוצמת קשריה של "עטרת כהנים" מאחורי הקלעים.

14. החברות, מטבע הדברים, סומכות ידיהן על רוב קביעותיו של בית המשפט המחוזי בפסק דינו.

בערעור שכנגד הלינו החברות על כך שבית המשפט המחוזי נדרש לטענת הפטריארכיה היוונית בדבר הבטחת השוחד שעמדה בבסיס ההסכמים ודן בה לגופם של דברים, על אף שטענה זו הועלתה על-ידה לראשונה אך במסגרת תצהירי העדות הראשית וחוות הדעת שהוגשו מטעמה בשלב מאוחר של הליך ההוכחות – מה שמהווה, לטענת החברות, הרחבת חזית אסורה.

עוד הלינו החברות על כך שבית המשפט קמא נמנע מלהעניק להן את מלוא הסעדים להם עתרו בתביעתן. נטען כי לאור תוצאת פסק הדין, יש לחייב את הפטריארכיה ואת תאופילוס לגלות בתצהיר ולהמציא לידיהן את כל המסמכים והחשבונות שברשותם אשר יש בהם כדי ללמד על הסכומים ששולמו או ישולמו לידיהם בגין מלון אימפריאל, מלון פטרה ובית מועזמיה, החל מיום כניסתם של ההסכם הראשון, השני והשלישי (בהתאמה) לתוקפם.

דיון והכרעה

15. על אף המחלצות המשפטיות שביקשה הפטריארכיה לעטות על ערעורה, הרי שבסופו של יום, טענותיה מכוונות כנגד ממצאי עובדה ומהימנות של הערכאה הדיונית, וכידוע, אין דרכה של ערכאת ערעור להתערב בכגון דא. אכן, בסעיף 56 לפסק הדין, מציין בית המשפט קמא כי לא ראה לסמוך את הכרעתו על ממצאי מהימנות, וכי יש לבחון את העדויות המרכזיות מטעם שני הצדדים בקורט של חשדנות לאור האינטרס הברור שלהם בתוצאות ההתדיינות, אך בהמשך הדברים מעיר בית המשפט לגבי מהימנותו של הארכיבישוף אריסטרכוס, העד המרכזי מטעם הפטריארכיה, בהזכירו כי

העד הודה שמסר בבית המשפט, בהתדיינות אחרת, עדות שאיננה אמת בהתאם לאינטרס הפטריארכיה באותה עת.

בית המשפט המחוזי ניהל את התיק משך תשע שנים, טיפל בעשרות בקשות שהמטירו עליו הצדדים, עיין במאות מסמכים ושמע את העדויות השונות. בפסק דינו צלל בית המשפט קמא לעומקן של ראיות ועובדות, וכידוע, "לערכאה הדיונית יתרון מובנה על פני ערכאת הערעור, הנעוץ בכך שהיא זו ששמעה והתרשמה ישירות מהעדים וצללה לנבכי הראיות והמסמכים שהובאו לפניה" (ע"פ 5585/15 פלוני נ' מדינת ישראל (9.8.2016)). כלל אי ההתערבות כוחו יפה במיוחד במקרים כמו המקרה דנן, מקום בו בית המשפט קמא "לא פטר עצמו בדברים כלליים בניתוח העובדות אלא צלל למעמקי הראיות, בחן ובדק את הדברים ביסודיות, עשה ככל האפשר לבור את האמת המזדקרת ממכלול הדברים ולתת ביטוי לחקירתו-דרישתו ובדיקתו מעל דפי פסק הדין" (ע"פ 281/82 אבו חצירא נ' מדינת ישראל, פ"ד לז(3) 685, 673 (1983); ע"א 640/85 קופר נ' איגוד המוסכים בישראל, פ"ד מד(1) 598, 594 (1990); רע"א 9087/05 חדד נ' איכינוגר (1.3.2006)).

בהינתן נקודת מוצא זו, לסופו של יום, לאחר שעיינו בחומר רב ההיקף שהניחו בפנינו הצדדים, מצאנו כי אין מקום להתערב בפסק הדין ואנו מאמצים אותו על קרבו ועל כרעיו, מכוח סמכותנו לפי תקנה 460(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984.

בנקודה זו יכולים היינו לסיים הילוכנו ואידך זיל גמור. אך למעלה מן הצורך, ושלא יאמרו הצדדים כי נעלמו דברים מעינינו, נעיר בקצרה מספר הערות.

16. התמיהה המרכזית שאופפת את שלוש עסקאות הרכישה היא מדוע בכלל היה לפטריארכיה אינטרס למכור נכסים במקום כה רגיש כמו העיר העתיקה. לכך נלוות תמיהות נוספות – מדוע המכירה נעשתה בהסתר, מדוע שלא באמצעות עורכי הדין של הפטריארכיה, מדוע ייפוי הכוח נחתם על ידי אירינאוס בפני עו"ד מירון ולא בפני נוטריון אחר, ומדוע ייפוי הכוח נמסר לעו"ד גבע, בא כוח החברות, כבר במעמד חתימת ההסכם ועוד לפני העברת מלוא התמורה.

לגבי האינטרס למכירת הנכסים ניתנו שתי תשובות אפשריות – ראשית, המצב הכלכלי של הפטריארכיה דאז, שנזקקה למקורות הכנסה לצורך התשלומים החודשיים השוטפים, שנית – בשל פוליטיקה פנימית הקשורה למאבק בין הזרם היווני לזרם הערבי

בפטריארכיה. הדברים נעשו בהסתר, בשל הרגישות הכרוכה במכירת נכסי הפטריארכיה בכלל, ובעיר העתיקה בפרט. עורכי הדין של הפטריארכיה היו מיודעים מאחורי הקלעים במהלך המו"מ, לטענת החברות, בעקבות הערותיהם של עורכי הדין מטעם הפטריארכיה תוקנו טיוטות ההסכמים. על מעורבות עורכי דין מטעם הפטריארכיה עמד בית המשפט קמא בפסקאות 105-106 לפסק דינו בצינו כי קשה "לקבל את טענתה המעודכנת של הפטריארכיה ולפיה היא לא הייתה מיוצגת במשא ומתן לכריתת העסקאות". עו"ד מירון דובר יוונית ועל כן חתם אירינאוס בפניו, כפי שעשה גם לגבי עסקאות אחרות. מתן ייפוי כוח בלתי חוזר כבר במעמד חתימת ההסכם, או טרם תשלום מלוא התמורה, אינו מעשה כה חריג מקום בו מדובר בנכסים שאינם רשומים ואינם מוסדרים המוחזקים על ידי צדדים שלישיים – שאז הסיכון במתן ייפוי כוח בלתי חוזר לקונה קטן יותר, והמשקל העיקרי ניתן לשלב מסירת החזקה בפועל. במקרה דנן, שולמה מלוא התמורה עוד קודם למסירת החזקה והיו אלה דווקא החברות שנטלו סיכון. בית המשפט קמא עמד על כך (פסקה 104 לפסק דינו) כי החברות הוכיחו ששלוש העסקאות נשוא דיוננו אינן העסקאות היחידות שבהן נתנה הפטריארכיה ייפוי כוח בלתי חוזר לקונה, בטרם שולמה מלוא התמורה.

17. תמיהה נוספת היא מדוע מצאו אנשי "עטרת כהנים" להעביר לפפדימס, בעת ששהה בפנמה, סכום של 10,000 דולר במזומן. בית המשפט המחוזי עמד על כך בפסקה 71 לפסק דינו בצינו כי: "מדובר בתשלום שהועבר שנים לאחר כריתת העסקאות, ולא נסתרה טענת התובעות כי זה נעשה על רקע טענות פפדימס כי הוא מאוים בשל העסקאות". החברות טענו כי אין דרכה של "עטרת כהנים" "להפקיר פצועים בשטח" ומדיניותה היא לסייע למי שסייע לה ומצא עצמו מאוים ונרדף עקב כך, וככל הנראה זו הסיבה בגינה קיבל פפדימס גם סיוע להשגת אשרת שהייה בישראל.

18. תמיהה נוספת נוגעת לבחירתן של החברות שלא להעיד את דן, ועמד על כך בית המשפט קמא בפסקה 61 לפסק דינו בצינו כי:

"בחירת התובעות שלא להביא את מתי דן – אחת הדמויות המרכזיות ביותר בעלילת העסקאות – לעדות, מעלה תהיות. היא מעלה חשד כי אי הבאתו לעדות נועדה למנוע חשיפתו לחקירה נגדית ולהסתיר עובדות מסוימות מפני בית המשפט. ואולם, בנסיבות ענייננו, בהן הנתבעים לא הביאו עדות קבילה ובעלת משקל לטענת השוחד, לא ניתן להסיק מסקנות מן ההימנעות להביא את מתי דן לעדות."

החברות תומכות יתירותיהן בסיפא של הדברים ולטענתן, על פי שיקול דעתו של בא כוחן, הם מצאו שאין טעם ואין סיבה להעיד את דן, מאחר שהראיה היחידה הקושרת אותו לטענת השוחד, היא הטיוטה האחרונה של תצהיר שהעביר פפדימס לפטריארכיה במסגרת המו"מ שהתנהל ביניהם, טיוטה שהכל מסכימים כי אינה קבילה מבחינת תוכנה, באשר פפדימס לא העיד ולא נחקר. רק פגישה אחת נערכה בנוכחותו של דן, ופגישה זו כמו גם דוגמית ההקלטה, אינן מציבות את מתי דן כעד רלוונטי. כנגד אפס ראיות אלה, סברו החברות כי אין מקום להעיד את מתי דן על מנת שיכחיש את הדברים.

לא אכחד כי דעתי אינה נוחה מאי העדתו של דן. כאשר בעל דין טוען כי ראובן הבטיח למי מעובדיו מתת שוחד, ניתן היה לצפות כי ראובן יתייצב לעדות ויכחיש את הדברים, גם אם אין באמתחתו של בעל הדין ראיה של ממש להאשמה זו. מה עוד, שנטען כי אירינאוס המשיך במגעיו עם החברות, גם באמצעות מתי דן, לאחר כריתת ההסכמים, עד לחודש אפריל 2005. מנגד, ניתן לקבל, ולו בדוחק, את ההסבר שניתן על ידי החברות, ושלא גם שיקולים אחרים עמדו לנגד עיניהן בבסיס ההחלטה שלא להעיד את דן. מכל מקום, כפי שהחברות ידעו לזמן לעדות עדים מתוך הפטריארכיה, לא הייתה מניעה כי הפטריארכיה היא זו שתזמן את דן לעדות, במיוחד מאחר שטענת ההבטחה לשוחד יוחסה לו. מכאן, שאת התמיהה לגבי אי העדתו של דן ניתן לייחס גם לפטריארכיה. זאת ועוד. כנגד אי העדתו של דן, אפשר לתמוה על כך שהפטריארכיה אף לא ניסתה לזמן לעדות את אירינאוס, המתגורר מאז הודח במתחם הפטריארכיה, ואת פפדימס שעמו ניהלה במהלך שנת 2010 מו"מ.

19. אל מול תמיהות אלה, שלחלקן אם לא לכולן, ניתן מענה כאמור לעיל, יש להציב שורה של טעמים שהיטו את הכף לחובת הפטריארכיה. הדברים פורטו היטב בפסק דינו של בית המשפט קמא, והדברים שיובאו להלן הם אך בבחינת הדגשה ומיצוי של טעמים אלה.

כלשעצמי, אני נכון לצאת מנקודת הנחה כי לא כל הנסתר נגלו נגד עינינו ונגד עיניו של בית המשפט קמא, וכי נותרו צללים ו"חורים שחורים" במהלכים שהביאו לכריתת ההסכמים. אולם בתמיהות ובהרמת גבה לא סגי כדי להרים את נטל ההוכחה הגבוה הרובץ על הפטריארכיה. על החברות רובץ נטל הבאת ראיות מכוח מעמדן כתובעות, אולם החברות הניחו בפני בית המשפט את ההסכמים והוכיחו, ועל כך אין חולק, כי הפטריארכ מוסמך להתחייב בשם הפטריארכיה. ככל שביקשה הפטריארכיה לסתור תוקפם של ההסכמים, הרי שהלכה פסוקה עמנו כי הדין הראייתי הולך אחר הדין המהותי, ועל בעל דין להניח את התשתית העובדתית לטענה המקדמת את עמדתו (ראו,

לדוגמה, רע"א 1436/90 גיורא ארד חברה לניהול השקעות ושרותים בע"מ נ' מנהל מס ערך מוסף, פ"ד מו(5) 101, 105 (1992); ע"א 7008/09 עדנאן נ' אלקאדר, בפסקה 21 והאסמכתאות שם (7.9.2010); ע"א 10467/08 חג'אזי נ' עיאס (3.11.2010); רע"א 4667/08 קרנית קרן לפיצויי נפגעי תאונות דרכים נ' ויצמן (21.11.2010); ע"א 8744/08 הר עוז נ' סערת תוכנה בע"מ (15.2.2011). כך על דרך הכלל, וכך מקום בו בעל הדין טוען לפגם בכריתת החוזה (ע"א 5806/02 ארביב נ' קרני, פ"ד נח(5) 193, 199 (2004); ע"א 146/81 נאשף נ' נאשף, פ"ד לח(3) 309, 312 (1984)).

על כלל זה יש להוסיף את הכלל לפיו טענות בעלות אופי פלילי ומעין-פלילי, כמו טענת תרמית, זיוף או "שוחד אזרחי" כפי שנטען במקרה דנן, מצריכות כמות ראיות ורף ראיות גבוה יותר התואמים במשקלם לרצינותה ולחומרתה של הטענה הנטענת, ועל בית המשפט לבחון את הראיות בזהירות ובקפדנות (ראו, לדוגמה, ע"א 3546/10 מישאלי נ' קליין, בפסקה 14 והאסמכתאות שם (18.4.2012); ע"א 3725/08 חזן נ' חזן, בפסקה 31 (3.2.2011)).

אלא שהפטריארכיה לא עמדה בנטל וברף ההוכחה הנדרש.

20. כפי שהודגש על ידי בית המשפט קמא, ועל כך אין חולק, הטענה המרכזית, אם לא היחידה, שנותרה "על השולחן" היא שמדובר בעסקאות מושחתות ופסולות שבבסיסן עומד שוחד שהובטח לפפדימס (לגבי אירינאוס לא הובאו למעשה ראיות המצביעות על שחיתות אישית-כספית שלו).

מכל שלל הטענות שהעלתה הפטריארכיה כנגד העסקאות, דווקא טענת השוחד הכספי לפפדימס לא הועלתה בזמן אמת, אלא בשלבים מאוחרים של המשפט, בבחינת טענה כבושה, תוך זניחה של מרבית הטענות האחרות שהועלו בכתב ההגנה. ואם תאמר כי הדבר נתחוויר לפטריארכיה רק במהלך המגעים עם פפדימס במהלך שנת 2010, הרי שקשה להלום את השיהוי של כארבע שנים בהעלאת הטענה, שהועלתה לראשונה במסגרת תצהירי הפטריארכיה.

[במאמר מוסגר: לא למותר לציין את טענת החברות כי המסמכים שהוחלפו במהלך המו"מ בין הפטריארכיה לבין פפדימס, לא נכללו בהליכי הגילוי והעיון המסועפים שהתנהלו בין הצדדים, ובית המשפט קמא התייחס לכך בפסקה 74 לפסק דינו].

מכל מקום, הכומר איסיכיוס מטעם הפטריארכיה, שהציג עצמו כמנהל מחלקת הכספים וכסגנו של הפטריארך, הסביר בעדותו כי הבעיה היחידה עם העסקאות היא שהן נעשו על ידי אירינאוס ללא ידיעתו של הסינוד. בהליכים משפטיים אחרים שהתנהלו בין הפטריארכיה לצדדים שלישיים, העד אריסטרכוס התייחס לעסקאות נשוא דיונו וטען שם, מבלי להעלות את טענת השוחד, כי הבעיה לגביהן היא שנחתמו ללא אישור הסינוד הקדוש (וראו בהרחבה בפסקאות 82-83 לפסק הדין). כאמור, הטענה להיעדר אישור של הסינוד הקדוש, היא שעמדה במרכז הגנתה של הפטריארכיה בשלבים הראשונים של המשפט, והפטריארכיה נאלצה לזנוח קו הגנה זה, משנדחתה טענתה לחיסיון מסמכי הסינוד הקדוש מטעמי דת, ומשסירבה למרות זאת לחשוף את מסמכי הסינוד. אציין כי סוגית החיסיון עלתה גם בפרשות אחרות בהן הייתה הפטריארכיה מעורבת (פסק דינו של השופט ר' סוקול בת"א (מחוזי חי') 6147-11-10 הפטריארכיה היוונית אורתודוקסית של ירושלים נ' ועד הנוצרים האורתודוקסי (27.7.2015)), והיא הגיעה גם לשולחנו של בית משפט זה מספר פעמים, הן בפרשה נשוא דיונו והן בפרשות אחרות (רע"א 7353/11 פטריארך הכנסייה היוונית אורתודוקסית היוונית נ' Berisford Investments Limited (2.10.2013); רע"א 7598/14 תיאופילוס הפטריארך היווני אורתודוקסי של ירושלים נ' הימנותא בע"מ (6.1.2015)).

21. למעשה – ובית המשפט קמא עומד על כך בסעיף 68 לפסק דינו – גם הפטריארכיה ובאי כוחה לא ייחסו מהימנות לדברי פפדימס, ושלא מטעם זה לא הבשילו המגעים ביניהם לכלל הסכם.

במהלך המו"מ שהתנהל בין פפדימס, באמצעות בא כוחו עו"ד ארבל, לבין הפטריארכיה (מו"מ שלטענת החברות נועד "לקניית" עדותו של פפדימס בבחינת שיבוש הליכי משפט), העלה פפדימס מספר גרסאות שהלכו והתפתחו, עד לטיוטת התצהיר האחרונה שם הועלתה לראשונה הטענה כי ניתנה הבטחה בעל פה של דן לפפדימס כי יקבל מיליון דולר עבור העסקאות. על ההתפתחות בגרסאות בטיוטות התצהיר שהעביר פפדימס, עמד בית המשפט קמא בפסקה 44 לפסק דינו [במאמר מוסגר: את הפטריארכיה ייצגו במהלך המו"מ עוה"ד בלום ומאירוביץ, אך עו"ד בלום, הבכיר בין השניים, לא הובא לעדות על ידי הפטריארכיה].

בית המשפט קמא קבע כי "דוגמית" ההקלטה שהועברה על ידי פפדימס אינה קבילה כראיה. ואכן, קשה להלום קבלת קטע קצרצר ולא חד-משמעי של כעשרים שניות בשיחה, קטע נטול הקשר, שיש חשד לעריכתו (פסקה 60 לפסק הדין), וזאת אף מבלי להידרש לתנאים שנקבעו בפסיקה כתנאי לקבילותה של הקלטה. ואם לא די בכך, הרי

שגם מהקטע הקצר מאותה דוגמית, לא ניתן לחלץ אמירה בדבר הבטחה של מיליון דולר לפפדימס, כפי שנטען על ידי הפטריארכיה. מנגד, בשיחות אחרות בין וינברג לבין פפדימס, האחרון נמנע מלטעון או מלהטיח בוינברג כי הובטחו לו מיליון דולר. מנגד, בשיחה בין וינברג לפפדימס, אומר האחרון כי בניגוד ל"דברים מלוכלכים רבים" שעשה עם עורך דינה של הפטריארכיה, הרי שמ"עטרת כהנים" הוא לא קיבל דבר. גם בשיחה במשרדו של עו"ד שרף, עליה עמד בית המשפט קמא בסעיפים 65-66 לפסק דינו, לא ניתן כלל ללמוד על הסכם למתן שוחד לפפדימס. אדרבה, דומה כי יש ממש בטענה כי ניתן לפרש את דבריו של פפדימס שם כרמז מאיים כלפי החברות כי יחבור לפטריארכיה אם לא יקבל עזרה, כפי שאכן ניסה לעשות כעבור זמן קצר לאחר מכן, כאשר ניהל מו"מ עמה.

ובקיצור, מהשיחות המוקלטות וממכלול הראיות עולה לכאורה כי פפדימס אינו משתייך כנראה לל"ו צדיקים, אך אין בכך כדי להוכיח כי החברות או "עטרת כהנים" הבטיחו לו מיליון דולר כנטען על ידי הפטריארכיה. אסתייג ואומר כי מאחר שפפדימס אינו צד לדיון, הרי שהדברים צריכים להיאמר בזהירות ומבלי לקבוע מסמרות. אציין כי פפדימס הגיש בחודש נובמבר 2010, כאשר עדיין שהה בארץ, בקשה להצטרף כצד לתביעה, בנימוק שהוא חושש כי במסגרת ההליך ישמיצו ויכפישו את שמו, אך הבקשה נדחתה על ידי בית המשפט לאחר שהצדדים הותירו את ההכרעה בבקשה לשיקול דעתו (בפסקה 46 לפסק דינו ציין בית המשפט קמא כי הפטריארכיה לא עדכנה את בית המשפט כי זמן קצר לפני שפפדימס הגיש את בקשתו, התנהל בינה לבינו מו"מ במסגרתו הועברו טיוטות פפדימס).

22. הפטריארכיה הגישה כנגד פפדימס תלונה במשטרה על גניבת שיקים ועל שימוש בלתי מורשה בשיקים של הפטריארכיה בסכום של כמה עשרות אלפי ש"ח, אך משום מה לא הגישה כנגדו תלונה במשטרה על הפרשיה שלפנינו. בפרשת מרמה אחרת, הידועה במקומותינו כעסקת רחביה-טלביה, שנערכה בתקופתו של הפטריארך דיאודורוס בחודש אפריל 2000, למעלה מארבע שנים לפני העסקאות נשוא דיונו, ידעה גם ידעה הפטריארכיה לפעול בתקיפות ובנחישות לביטול העסקה (מה שהניב גם כתבי אישום והרשעות של המעורבים בתרמית – ע"פ 80/13 זוסמן נ' מדינת ישראל (1.11.2013); ע"פ 4354/08 מדינת ישראל נ' רבינוביץ (22.4.2010)). על רקע זה, התנהלותה של הפטריארכיה בפרשה הנוכחית, משלא מצאה לנכון אפילו להגיש תלונה במשטרה, מעוררת תמיהה. זאת ועוד. הפטריארכיה לא התנערה באופן גורף מכל העסקאות שנעשו באמצעות אירינאוס ופפדימס, ועמד על כך בית המשפט קמא בהרחבה בפסקה 41 לפסק דינו, בצינו כי "הארכיבישוף אריסטרכוס הוסיף ואישר בעדותו כי פפדימס טיפל,

במסגרת עבודתו, בעסקאות נוספות בהוראת אירינאוס, אשר הפטריארכיה אינה כופרת בהן, וכדבריו 'אני רוצה להגיד שאנו לא מכחישים כל פעולה ופעולה של פפדימס'. הפטריארכיה אף הוסיפה וחידשה הסכם שנערך עם המדינה בתקופת פפדימס ואירינאוס".

23. כאמור, לא הוכח, וממילא לא נטען, כי אירינאוס קיבל או שהובטח לו שוחד כספי. עם זאת, נטען על ידי הפטריארכיה כי אירינאוס קיבל שוחד בדמות הבטחה להכרה של המדינה.

אלא שבהליך אחר נטען על ידי הפטריארכיה כי בנושא כתב ההכרה טיפל תחילה עו"ד יעקב נאמן ובהמשך טיפל בכך עו"ד גלעד שר (סעיף 52 לכתב ההגנה וסעיף 44 לתצהירו של אריסטרכוס בתביעת סמורי – קלסר 18 לתיק מוצגי החברות). גם בשיחה בין פפדימס לבין וינברג ודן עולה כי אירינאוס הודה לעו"ד גלעד שר על כך שטיפלו והשיגו את כתב ההכרה של ממשלת ישראל. מכל מקום, מפסק הדין בעניין לויפר עולה כי ביום 18.1.2004 כבר המליץ צוות השרים לאשר את בחירתו של אירינאוס כפטריארך, וכשבוע לאחר מכן קיבלה הממשלה את המלצת צוות השרים. פסק הדין בעניין לויפר ניתן ביום 4.3.2004, ולא הוכח כי התקיימה פגישה קודם לכן בין אירינאוס לבין אנשי "עטרת כהנים" (בסיכומי החברות נטען כי הפגישה הראשונה התקיימה רק ביום 7.3.2004 לאחר שבעקבות פסק דינו של בג"ץ בעניין לויפר נדחו באופן סופי הטענות כנגד מינויו של אירינאוס). משלא הוכחה הטענה בנוסח "עומק המכירה כעומק ההכרה", ממילא איננו נדרשים לשאלת נפקותה – קרי, בהנחה שהיה עולה בידי הפטריארכיה להוכיח טענה זו, האם הדבר היה מוביל בהכרח להכרזה על ההסכמים כבטלים וכחסרי תוקף בהינתן שהפטריארך הוא המוסמך להתקשר בשם הפטריארכיה.

24. ומזווית נוספת: הפטריארכיה נכשלה בהוכחת טענתה כי התמורה עבור הנכסים לא הועברה לחשבונותיה. בפסק הדין נקבע כי מלוא התמורה שולמה לפטריארכיה על פי ההסכמים, חלק בשיקים בנקאיים וחלק בהעברות בנקאיות לחשבונה (סעיפים 19, 109 ו-120 לפסק דינו של בית המשפט קמא). משכך, הפטריארכיה אינה יכולה לאחוז בחבל משני קצותיו – גם לטעון לבטלות ההסכמים וגם להמשיך להחזיק את הכספים ואף לא להציע להחזירם, באשר "קבלת כספים וביטול הסכם אינם יכולים לדור בכפיפה אחת" (ע"א 759/83 חצרוני נ' זוהר, פ"ד מ(1) 85, 92 (1986)).

ואם בדיני חוזים עסקינן, הרי שלמרות שהפרשה "התפוצצה" בחודש מרץ 2005 בעקבות הפרסומים בעיתונות, הרי שהודעת הביטול של ההסכמים מטעם הפטריארכיה

נשלחה על ידי עו"ד יאראק רק ביום 18.6.2007, למעלה משנתיים לאחר מכן. כפי שהזכרנו, במכתב זה העלה ב"כ הפטריארכיה מספר טענות ועילות בגינן הפטריארכיה אינה מכירה בתוקף ההסכמים, אך טענת השוחד לא נכללה בהן. כפי שציין בית המשפט המחוזי בפסקה 117 לפסק דינו, הלכה פסוקה היא כי "צד לחוזה המודיע לצד שכנגד על ביטולו, אינו רשאי להסתמך על עילת ביטול שלא הופיעה בהודעתו, אלא אם נתן כדין הודעת ביטול חדשה" (ע"א 2232/12 הפטריארכיה הלטינית בירושלים נ' פארוואג', בפסקה 13 והאסמכתאות שם (11.5.14)). אדרבה, החזקת הכספים אף עשויה להוות אינדקציה לאשרור עסקאות המכירה, גם אם נפל בהן פגם כלשהו.

25. סיכומי של דבר: בשלב מתקדם של ההתדיינות זנחה הפטריארכיה שורה של טענות שהעלתה כנגד תוקפן של העסקאות, לרבות הטענה המרכזית של אי קבלת אישור הסינוד הקדוש, והדיון התמקד בטענה למתן הבטחת שוחד לפפדימס. טענה זו התבססה, הלכה למעשה, כמעט אך ורק על טיוטת תצהיר רביעי שהחליף פפדימס עם הפטריארכיה במסגרת המגעים שנערכו ביניהם בשנת 2010 - טיוטה שאינה קבילה להוכחת אמיתות תוכנה - ועל דוגמית ההקלטה המקוטעת, שאף היא אינה קבילה. בהינתן דלות התשתית העובדתית להוכחת טענת שוחד המצריכה ראיות ברורות ומשכנעות, לא ייפלא כי בית המשפט נעתר לתביעה ודחה הגנתה של הפטריארכיה.

מכאן שדין הערער להידחות.

26. אשר לערעור שכנגד, גם דינו להידחות. אין בעל דין רשאי להגיש ערעור שעה שהתוצאה האופרטיבית היא לזכותו, ומכאן שאין מקום ואין טעם לדון בטרונייתן של החברות על כך שבית המשפט המחוזי נדרש לטענת השוחד בהיותה שינוי חזית. אף ספק אם קיימת זיקה בין הערעור העיקרי לבין הסעדים שנתבקשו במסגרת הערעור שכנגד. לכך יש להוסיף את הספק לגבי פרשנותו של ההסדר הדיוני אליו הגיעו הצדדים, ומכל מקום, תיק זה אינו האכסניה המתאימה לניהול מעין הליך של מתן חשבונות.

27. סוף דבר שהערעור והערעור שכנגד נדחים. בנסיבות העניין, כל צד ישא בהוצאותיו.

ש ו פ ט

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

השופט א' שטיין:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' עמית.

ניתן היום, ז' בסיון התשע"ט (10.6.2019).

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט